

Prevence vybraných negativních jevů v tělesné výchově a organizovaném sportu v ČR

Jana Janotová
Manažerka mezinárodních vztahů ČOV

#BEACTIVE

Evropský týden sportu

23. – 30. 9.

PROGRAM

- Evropský týden sportu
- Úvod do problematiky
- Co s tím? Právní základ, organizace a iniciativy
- Jak na to?

#BEACTIVE

23. – 30. 9.

Evropský týden sportu

- Iniciativa Evropské komise
- 2019 - 5. ročník
- Národní koordinátor – Český olympijský výbor (kontakt: verner@olympic.cz)
- **Hlavní cíl = rozhýbat Evropany**
- Školy: BeActive in Schools - [Sazka Olympijský víceboj](#)
- Evropský den školního sportu – 27. září <https://essd.nowwemove.com/>
- Kluby: Registrujte svoji sport akci na <https://www.sportvokoli.cz/evropsky-tyden-sportu>

#BEACTIVE

23. – 30. 9.

Evropský týden sportu

- **Bezpečné a férové prostředí s respektem pro všechny chlapce a dívky, muže a ženy** → motivace ke sportu, láska k pohybu.
- **Sport nestojí mimo realitu**, mimo společnost, mimo její problémy a výzvy.
- Sportovní prostředí je charakteristické řadou „**rizikových faktorů**“ – **nutnost prevence** a řešení problematiky obtěžování a zneužívání.

Úvod do problematiky

ČESKÝ
OLYMPIJSKÝ
VÝBOR

Negativní jevy: O čem se vlastně bavíme?

Obtěžování a zneužívání

1. Diskriminace (na základě pohlaví, sexuální orientace, rasy...)
2. Sexuální násilí a obtěžování
3. Fyzické ubližování (vč. přetrénování, nucení do hry se zraněním, agrese mezi vrstevníky, ubližování ze strany rodičů, doping, zneužívání drog a alkoholu)
4. Psychologické a emocionální zneužívání
5. Šikana a zastrašování
6. Zanedbávání
7. Dětská práce a obchodování s dětmi

Discrimination

Harassment

Abuse

Cultural Context

Based on power differentials in:

Sex
Gender
Race
Ethnicity
Indigeneity
(Dis)ability
Age
Athletic Ability
Athletic Longevity
Faith
Socio-economic/
Financial status
...or combinations
of these

Types of non-accidental violence

Psychological
+
Physical
Sexual
Neglect

Mechanisms:

Contact
Non-contact/verbal
Cyber
Negligence
Bullying
Hazing

Impacts (Indicative)

Athletic Impacts

Physical (e.g. illness and injuries, performance loss, disordered eating/EDs, PTSD, self-harm, STIs)

Cognitive (e.g. low self-esteem)

Emotional (e.g. volatile mood states)

Behavioural (e.g. drop out, more likely to cheat)

Mental health (e.g. anxiety, depression, suicide)

Relationship (e.g. social exclusion/marginality)

Economic losses

Organisational Impacts

Reputational damage

Loss of players and fans

Loss of sponsorship

Reduced medal tally

Reduced public confidence

Loss of trust

Asset depreciation

Zdroj: MOV, Safeguarding Athletes from Harassment and Abuse in Sport Toolkit (2017)

Rozsah problému obecně

Od svých 15.
narozenin
zažila/byla

Každá **3.** žena

nějakou formu **fyzického a/nebo
sexuálního násilí**

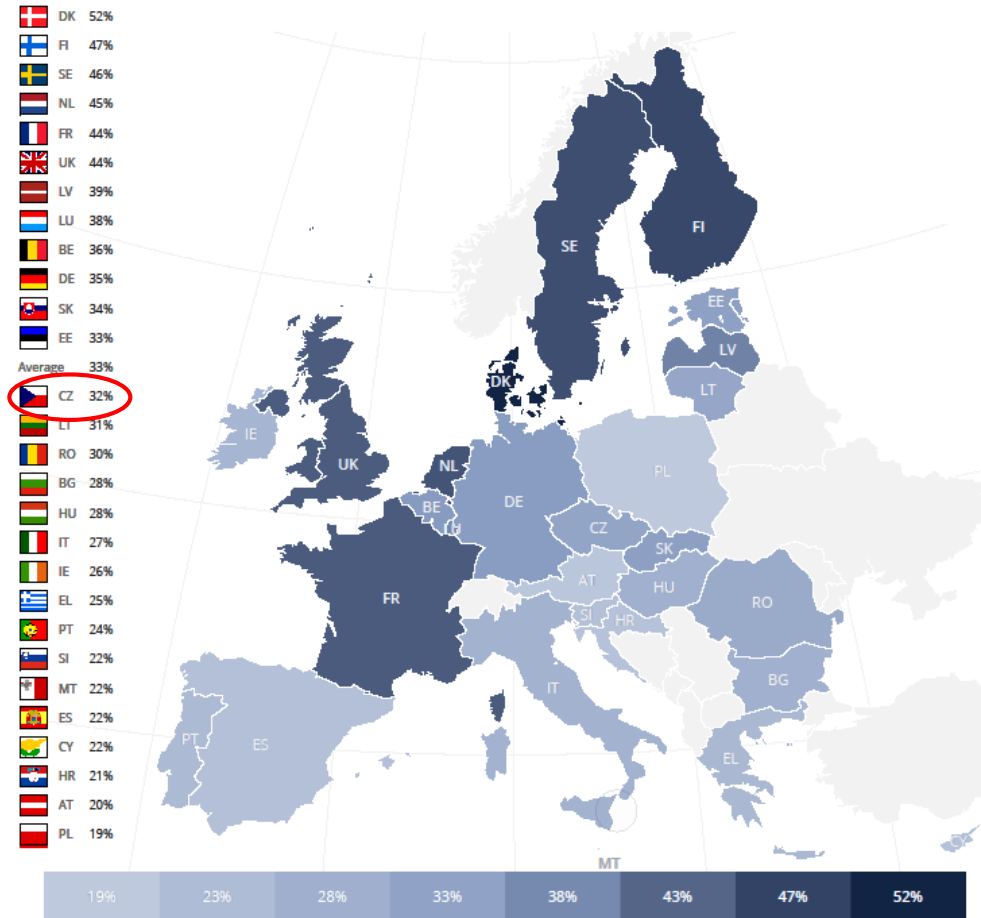
Každá **10.** žena

nějakou formu **sexuálního násilí**

Každá **20.** žena

znásilněna

1. Physical, sexual and psychological violence / Physical and/or sexual violence by a partner or a non-partner since the age of 15

Rozsah problému obecně

Oběť nějaké formy
sexuálního násilí

A co sportovní prostředí?

Dlouhou dobu nebyla problematice věnována dostačená pozornost.

Odůvodněně?

NO I do Not
have a problem.

A co sportovní prostředí?

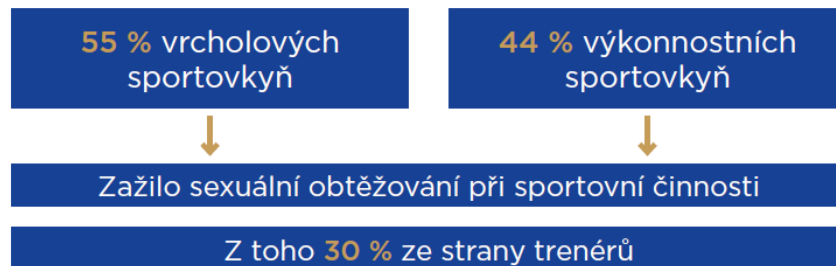
Sexuální obtěžování 14 % - 73%

- VB – 29 % sportovců (34 % dívek/žen, 17 % chlapců/mužů)
- DK – 25% sportovních studentů bylo, nebo vědělo o někom kdo byl, sexuálně obtěžováno trenérem.

Sexuální násilí a zneužívání 2% - 22%

- VB – 3 % sportovců (2 % dívek/žen, 5 % chlapců/mužů)
- Kanada – 9 % studentů sportovních fakult bylo donuceno k sexuálnímu aktu.

ROZSAH PROBLÉMU VE SPORTU V ČR

Zdroj: Studie "Ženy ve sportu v České republice, 2005, ČOV

Ne vše je černobílé -
různé situace, kontext

ÚKOL Č. 1

Úkol

- Zařadte situaci do jedné z následujících kategorií (systém vlajek, Sport and Ethics, BE)
 - **Zelená** – Normální situace, chování
 - **Žlutá** – Chování, situace na hraně
 - **Červená** – Chování už „za hranou“, bez souhlasu...
 - **Černá** – Vážné porušení osobní integrity, možné vážné psychologické a fyzické následky
- Jak byste na situaci reagovali z pozice ředitele/vedoucího trenéra/předsedy klubu?

VLAGGEN

GROENE VLAG

Aanvaardbaar lichamelijk of seksueel gedrag

GELE VLAG

Licht lichamelijk of seksueel grensoverschrijdend gedrag

RODE VLAG

Ernstig grensoverschrijdend lichamelijk of seksueel gedrag

ZWARTE VLAG

Zwaar lichamelijk of seksueel grensoverschrijdend gedrag

	Zelená	Žlutá	Červená	Černá
Souhlas/svolení	+	+/-	-	--
Dobrovolnost (bez nátlaku)	+	+/-	-	--
Rovnocennost (věk, postavení...)	+	+/-	-	--
Kontext (situace, okolnosti)	+	+/-	-	--
Vývoj (vývojová fáze)	+	+/-	-	--
Sebeúcta (respekt)	+	+/-	-	--

Trenérka vejde do chlapecké (15-17 let) šatny bez ohlášení.

Trénink 16-ti letých chlapců začíná v 6 hodin. Ve čtvrt na 7 na hřišti stále chybí 3 hráči. Naštvaná trenérka vletí bez zaklepání do šatny.

Souhlas/svolení	-
Dobrovolnost (bez nátlaku)	+/-
Rovnocennost (věk, postavení...)	-
Kontext (situace, okolnosti)	-
Vývoj (vývojová fáze)	-
Sebeúcta (respekt)	+/-

Mladé basketbalistky (15-17 let) si převlékají před zápasem dres (v hale s diváky).

Po rozcvičce se hráčky na lavičce převlékají z rozcvičovacích triček do dresů. V hale jsou diváci (rodiče, děti...), ale jim to nijak nevadí. Některým rodičům to ale vadí a jdou si stěžovat k předsedovi klubu.

Souhlas/svolení	+
Dobrovolnost (bez nátlaku)	+
Rovnocennost (věk, postavení...)	(-)
Kontext (situace, okolnosti)	+
Vývoj (vývojová fáze)	+
Sebeúcta (respekt)	+

Trenérka ukazuje protahovací cvičení svému svěřenci (7-11 let). Tomu se to nelíbí.

Po plaveckém tréninku mladších žáků se mladí sportovci ještě musí protáhnout. Cvičení se musí provádět ve dvou, ale sportovců je lichý počet. Proto s jedním z plavců dělá cvičení trenérka. Chlapec je překvapen, tělesný kontakt trenérky se mu nelíbí, což dá jasně najevo.

Souhlas/svolení	-
Dobrovolnost (bez nátlaku)	-
Rovnocennost (věk, postavení...)	(-)
Kontext (situace, okolnosti)	+
Vývoj (vývojová fáze)	+
Sebeúcta (respekt)	+/-

Na Facebooku se objeví video, ve kterém je vidět mladá atletka, která se převléká vedle běžecké dráhy.

Na Facebooku se objeví video, na kterém je vidět 17-ti letá sedmibojařka, která se právě převléká mezi dvěma disciplínami. Video zaostří na její prsa a v momentě, kdy si chce pod ručníkem převléct kraťasy, také na její klín. Vypadá to, že autorem videa je 16-ti letý atlet ze stejného klubu jako daná dívka. Na Facebooku se u videa objeví reakce typu „hot pussy“ a další.

Souhlas/svolení	--
Dobrovolnost (bez nátlaku)	-
Rovnocennost (věk, postavení...)	-
Kontext (situace, okolnosti)	-
Vývoj (vývojová fáze)	+
Sebeúcta (respekt)	-

Žádný sport nebo jeho odvětví není vůči problematice obtěžování a zneužívání, které se objevují na všech výkonnostních úrovních, imunní.

Všechny zainteresované strany ve sportu sdílejí povinnost identifikovat a předcházet nenáhodnému násilí, obtěžování a zneužívání a vytvořit ve sportu bezpečné, respektující a důstojné prostředí.

Zdroj: MOV, Safeguarding Athletes from Harassment and Abuse in Sport Toolkit (2017)

Co s tím? Právní základ, organizace a iniciativy

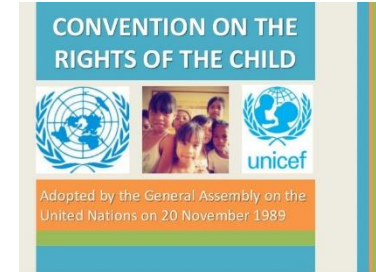

ČESKÝ
OLYMPIJSKÝ
VÝBOR

Mezinárodní a EU normy a principy

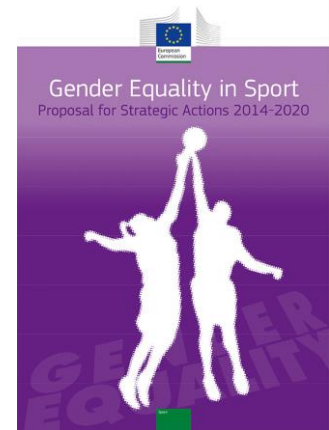
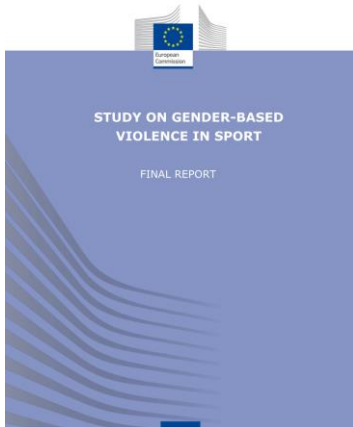
- ✓ Rovnost žen a mužů a rovné příležitosti
- ✓ Ochrana práv dětí
- ✓ Ochrana dětí a mladistvých před násilím a zneužíváním

The Charter of Fundamental Rights of the European Union

Iniciativy (1)

- Evropská komise (oblast sportu) – studie, doporučení, financování projektů, EIGE
- Rada Evropy – Projekty– expertíza + zvyšování povědomí, doporučení

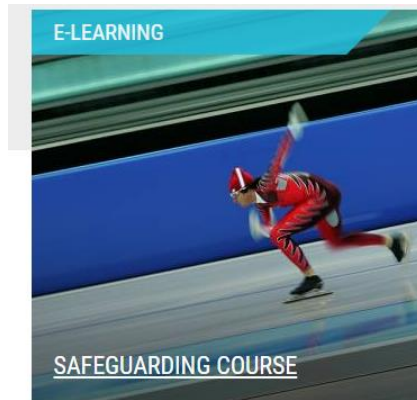
Iniciativy (2)

MOV

- The IOC Consensus Statement: harassment and abuse in sport (2016)
- Safeguarding Athletes from Harassment and Abuse in Sport Toolkit (2017)
- Vzdělávací programy pro sportovce (Safe Sport)

FIFA

- FIFA Guardians. Child safeguarding Toolkit for Member Associations

Iniciativy (3)

- Národní olympijské výbory, sportovní federace
- Nadace, agentury

Vertrouwenspunt
Sport

Normy a principy v ČR

40/2009 Sb. Trestní zákoník

- § 186 - Sexuální nátlak

198/2009 Sb. Antidiskriminační zákon

- § 2 odstavec 2) Za diskriminaci se považuje i obtěžování, sexuální obtěžování, Pronásledování, pokyn k diskriminaci a navádění k diskriminaci, vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu

262/2006 Sb. Zákoník práce

- § 16 Rovné zacházení se zaměstnanci, zákaz diskriminace

§4 435/2004 Sb. Zákon o zaměstnanosti (úplné znění zákona – 68/2009 Sb.)

- (8) Sexuálním obtěžováním se rozumí jakákoliv forma nežádoucího ústního nebo jiného než ústního projevu sexuální povahy, jehož cílem nebo výsledkem je narušení důstojnosti osoby (...).

Komise rovných příležitostí ve sportu ČOV

Hlavní cíl: Pomáhat šířit požadavek rovnoprávnosti ve sportu

- Podpora aktivní činnosti žen ve všech oblastech sportu v České republice.
- Vytváření podmínek pro jejich zapojení do řídicích funkcí ve sportu na domácí i mezinárodní scéně.
- Identifikace a vymezení skupin s jakýmkoliv znevýhodněním a ztíženým přístupem ke sportu a hledání způsobů a podnětů k jejich začlenění do sportovního a tělovýchovného procesu.
- **Prevence obtěžování a zneužívání ve sportu.**

Komise rovných příležitostí ve sportu ČOV

DLOUHODOBÁ PROPAGACE ROVNOSTI PŘÍLEŽITOSTÍ VE SPORTU V ČR

- Cena Věry Čáslavské za mimořádné zásluhy žen ve sportu (od r. 2014)
- **Networking a vzdělávání** prostřednictvím sportu (Dámská jízda na běžkách - 15 ročníků, Den s golfem pro ženy - 12 ročníků, Dámská jízda pod plachtami - 5 ročníků)
- **Pravidelné semináře** na aktuální témata

VÝZKUMNÁ A OBECNĚ VZDĚLÁVACÍ ČINNOST

Studie “Ženy ve sportu v České republice“ (2005)

- 4 roky výzkumu s norskou profesorkou Kari Fasting
- 600 zúčastněných sportovkyň
- Výsledky představeny na více než 15 konferencích po celém světě
- Učební text Ženy ve sportu v ČR - zkušenosti sportovkyň (2005)
- Příručka Prevence obtěžování ve sportu v ČR (2006)

VÝZNAMNÉ POSTAVENÍ A AKTIVITY V MEZINÁRODNÍCH STRUKTURÁCH

- 22 let spolupráce KRP s MOV
- N. Knorre místopředsedkyní Women Sport International (statut stálého poradce OSN) - od r. 2015
- **2002–2008:** ČOV členem Evropské komise sportu žen EWS
- **2017:** Příprava závěrů MOV Fóra „Women in Leadership in Europe“
- Expertíza a zkušenosti předávány na světových konferencích sportu žen (Kumamoto, Helsinky, Sydney, Gaborone)

Komise rovných příležitostí ve sportu ČOV

Obtěžování a zneužívání ve sportu: mapování situace, prevence, realizace pokynů MOV v této oblasti

- Vytvoření a rozšíření příručky „**Prevence obtěžování ve sportu v ČR**“ do všech škol a všech sportovních klubů v ČR. Videá MOV „Prevence šikany a sexuálního obtěžování ve sportu“ dostupná na webu ČOV s českými titulky (od r. 2012)
- Implementace pokynů MOV k ochraně sportovců před obtěžováním a zneužíváním ve sportu (podpis Etického kodexu MOV, **rozšíření kompetencí ombudsmana do této oblasti**, informace sportovním organizacím)
- 2018 – Mezinárodní konference KRP ČOV „Sport na hraně“

Jak na to?

ČESKÝ
OLYMPIJSKÝ
VÝBOR

Cíl

Sportovní prostředí, které:

- **respektuje sportovce**
- **je k nim spravedlivé**
- **je zbaveno všech forem nenáhodného násilí**

- **Systematický a strategický přístup**
- **Prevence a zvyšování povědomí (de-tabuizace)**
- **Jasná politika a postupy na organizační úrovni**
- **Podpora obětem**

Zvyšování povědomí a prevence

ÚKOL Č. 2

Zvýšení povědomí o problematice

Doporučení

- Pravidelně organizovat (podpořit organizaci) školení a informačních kampaní pro trenéry, dobrovolníky, manažery atd.
- Zlepšit komunikaci a partnerství s rodiči.
- Zvýšit povědomí samotných sportovců/žáků; o problematice a jejich právech.

Příklady

- UK – Trenéři dětí a mládeže musí povinně absolvovat kurz „Safeguarding and Protecting Children“
- DE (NRW) - Regionální sportovní organizace - Kampaň „[Silence Protects Transgressors](#)“
- FI – Projekt „[You are not alone](#)“ – „linka bezpečí“ a vzdělávací materiály
- Evropský projekt „[Sport Respects Your Rights](#)“
- Rada Evropy – projekt „[Start to talk](#)“

Úkol

- Znáte nějaké další programy a projekty, zaměřené na prevenci a zvýšení povědomí o problematice obtěžování a zneužívání ve sportu?
- Co by, podle Vás, mohlo fungovat u Vás na škole/v klubu?
- Připravte si pár příkladů.

Safeguarding policy ve Vaší škole/organizaci

ÚKOL Č. 3

Politika pro zajištění ochrany (safeguarding policy)

Part 1: Developing an organisational athlete-safeguarding policy

Organisational Policy: Core Components

Steps 1 and 2: Outlining your policy

Step 3: Define a reporting procedure

Reporting mechanisms

Mandatory reporting – to public authorities

Organisational mandatory reporting

Step 4: Personnel

Support for concerned persons: Key personnel

Step 5: Investigation procedure

Step 6: Disciplinary procedure

Step 7: Measures and sanctions

Step 8: Fair process

Step 9: Involvement of relevant public authorities and other organisations

Step 10: Confidentiality

Step 11: Involvement of athletes

Olympic.org

Sexual Harassment & Abuse in Sport

<https://www.olympic.cz/text/obtezovani>

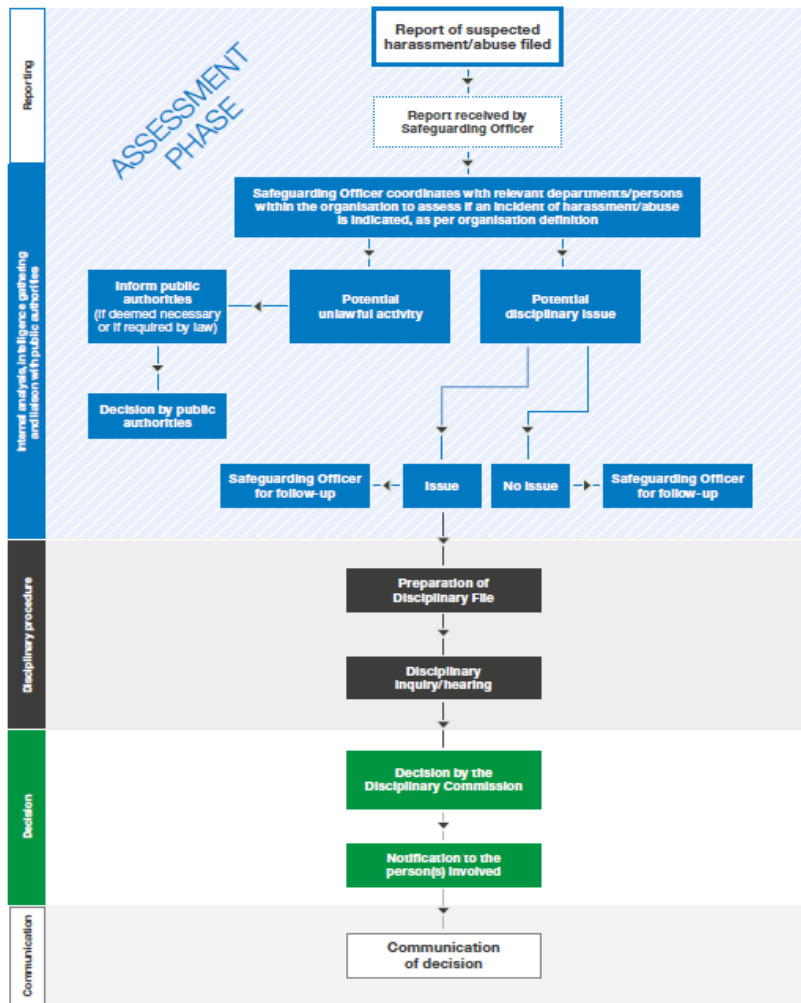
ČESKÝ
OLYMPIJSKÝ
VÝBOR

Úkol

1. Pokud byste se dostali do situace, kterou jsme viděli ve videu, co by Vám jako učitelům/trenérům pomohlo?
2. Existuje ve Vaší škole/organizaci postup nahlášení, vyšetřování a sankcí?
3. **Pokuste se vytvořit základní schéma takového postupu – začátek je, že se dozvíte od žáka/sportovce o nějakém závažném problému.**

Example flowchart demonstrating harassment and abuse report response

Zdroj: MOV, Safeguarding Athletes from Harassment and Abuse in Sport Toolkit (2017)

ČESKÝ
OLYMPIJSKÝ
VÝBOR

DEALING WITH SUSPECTED POOR PRACTICE AND/OR POSSIBLE ABUSE

You have a concern about a child or concern about the behaviour of an individual towards a child involved in the association's programmes. Report it immediately and within 24 hours.

Is it poor practice? (e.g. a coach repeatedly ignoring health and safety guidelines which puts children at an unacceptable risk of injury)

Is it possible abuse?

Report concerns to the safeguarding officer who can internally refer them as a possible misconduct issue

Report concerns to the safeguarding officer who will facilitate referral to statutory authorities/local agencies who can help
Or, in their absence, report it directly to statutory authorities/local agencies

Possible outcomes of an internal MA review:

- No case to answer
- Advice and warning as to future conduct
- Support and safeguarding training required
- Suspension

Possible outcomes:

- Child protection investigation by social services and/or the police
- Care and support provided to the child by local organisations/NGOs
- Criminal proceedings
- Internal investigation where criminal or statutory investigation threshold is not met

Zdroj: FIFA Guardians (2019)

ČESKÝ
OLYMPIJSKÝ
VÝBOR

ČESKÝ
OLYMPIJSKÝ
VÝBOR

Zdroje a další informace

EU a Rada Evropy

- [EU Study on Gender Based Violence](#)
- Council Expert Group [Recommendations on the protection of young athletes and safeguarding children's rights in sport](#)
- Council Expert Group [Recommendations on Gender Equality in Sport](#)
- [Závěry Rady EU](#) o Rovnosti mužů a žen v oblasti sportu
- Gender Equality in Sport - [Proposal for Strategic Actions 2014-2020](#)
- Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE) – [sekce sportu](#)
- Rada Evropy – [Projekt All in](#)

Příklady projektů a iniciativ

- BE – [Institut etiky ve sportu](#)
- IE – Sport Ireland – [Etický kodex](#)
- NL – NOC*NSF – [Centrum důvěry ve sportu](#)
- Evropský projekt - [Voices of Truth and Dignity](#)
- Evropský projekt – [Safeguarding Youth Sport](#)

Zdroje a další informace

Mezinárodní sportovní organizace

- <https://www.fifa.com/development/fifa-guardians/#web-07>
- <https://www.olympic.org/athlete365/safeguarding/>
- <https://www.olympic.org/athlete365/safe-sport/>
- <http://sha.olympic.org/home.html>
- [IOC Concesus](#)

ČOV – Komise rovných příležitostí ve sportu

- <https://www.olympic.cz/text/64--komise-rovnych-prilezitosti-ve-sportu>
- <https://www.olympic.cz/text/132--prevence-sexualniho-obtezovani-ve-sportu>

Děkuji za pozornost a spolupráci!

ČESKÝ
OLYMPIJSKÝ
VÝBOR

Jana Janotová
Manažerka mezinárodních vztahů ČOV
janotova@olympic.cz

